

hire 1984, s. 137; İbnü'n-Nedîm, *el-Fihrist* (Şüvey-mî), s. 305, 307-308; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, IX, 134; Kernâleddin el-Enbârî, *Nüzhetü'l-elibbâ'* (nşr. M. Ebû'l-Fazl İbrâhîm), Kahire 1386/1967, s. 146; Yâkût, *Mu'cemü'l-üdebe'*, XI, 242-243; İbnü'l-Kiftî, *İnbâhü'r-ruvât*, II, 56-58; İbnü'l-Cezerî, *Gâ-yetü'n-Nihâye*, I, 311; *Hediyyetü'l-ârifin*, I, 395; Sezgin, *GAS*, IX, 136; Tayyar Altıkulaç, "Halef b. Hişâm", *DİA*, XV, 237; Süleyman Tülüçü, "Mu-faddal b. Seleme", a.e., XXX, 365.

İDRİS ŞENGÜL

SELEME b. EKVA'

(سلمة بن الأكوع)

Ebû Müslim (Ebû Âmir, Ebû İyâs) Seleme b. Amr b. Sinân el-Ekva' el-Eslemî (ö. 74/693)

Sahâbî.

Medine yakınlarında yaşayan Eslemoğulları kabilesi içinde doğdu. Ekva' diye bilinen dedesi Sinân b. Abdullah'a nisbet edilerek İbnü'l-Ekva' olarak anılır. Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarında adının geçmemesinden hareketle bu dönemde henüz İslâm'a girmediği veya yaşının küçük olduğu söylenebilir. İlk defa Hudeybiye Antlaşması'nda bulundu; yolunda ölmeye hazır olduğunu belirterek Hz. Peygamber'e biat etti ve bu biatını Resûlullah'ın isteği üzerine iki veya üç defa tekrarladı (Buhârî, "Cihâd", 110; Mizzî, XI, 301). Kendi ifadesine göre yedi gazveye katılmış, ayrıca Resûlullah'ın gönderdiği dokuz seriyeye yer almış, bunlardan birine Hz. Ebû Bekir'in, diğerine Üsâme b. Zeyd'in kumanda ettiğini söylemiştir (Buhârî, "Megâzî", 45; Müslim, "Cihâd", 148; İbn Sa'd, IV, 305). Hudeybiye'den sonra Gâbe Gazvesi'ne, Hayber'in ve Mekke'nin fethine, Huneyn ve Tâ-if seferleriyle Tebuk Savaşı'na iştirak etti. Özellikle Gâbe Gazvesi'nde büyük kahramanlık göstererek Hz. Peygamber'in takdirini kazandı. Bir grup Gatafanlı ve Fezâ-reli, Resûlullah'ın Gâbe mevkiinde otlatılan develerine saldırıp çobanı öldürmüş, yirmi kadar deve ile çobanın annesini alıp götürmüştü. Bunu haber alan Seleme tek başına harekete geçip bir taraftan gür sesle etrafa baskını duyurmaya çalıştı, diğer taraftan develeri kurtarmak için yaya olarak yağmacıların peşine düştü, nihayet Zükared denilen su kuyusu başında develeri ve çobanın annesini yağmacıların elinden kurtardı. Medine'ye dönerken, yağmacıları yakalamak üzere yola çıkan Hz. Peygamber ve bir grup müslümanla karşılaştı ve bir müfrezeyle yağmacıların peşine düşmeyi teklif etti. Ancak Resûl-i Ekrem yapılması gerekeni kendisinin yaptığı-

nı belirterek buna gerek kalmadığını söyledi ve onu terkisine alarak Medine'ye döndü (Buhârî, "Megâzî", 38; Müslim, "Cihâd", 131, 132). Bu gayreti ve cesaretinden dolayı Hz. Peygamber Seleme'yi, "Bugün en iyi piyademiz Seleme'dir" sözleriyle övdü (Taberânî, VII, 16, 20), ona biri piyade, diğeri süvari hissesi olmak üzere iki pay verdi (Müslim, "Cihâd", 132).

Resûlullah'ın kendisini defalarca bineğinin arkasına aldığı, birçok defa başını okşadığını, kendisine ve aile fertlerine hayır dua ettiğini belirten Seleme Resûl-i Ekrem'in yakın çevresinde yer aldı, zaman zaman gönüllü olarak korumalığını yaptı ve avladığı hayvan etlerinden ona ikramda bulundu (Taberânî, VII, 6, 24). Seleme b. Ekva', Hz. Peygamber'in vefatından sonraki dönemde özellikle Kuzey Afrika taraflarına düzenlenen seferlere katılmakla birlikte daha çok hadis rivayeti ve fetva ile meşgul oldu. İyi bir binici, ok atıcı, aynı zamanda güzel ahlâk sahibi ve cömert bir şahsiyet olarak tavsif edilen Seleme, Hz. Osman'ın vefatından sonra Medine yakınındaki Rebeze'ye yerleşerek hayatını burada sürdürdü. Son zamanlarında gözlemlerini kaybetti. Ölümünden birkaç gün önce bir vesile ile Medine'ye geldi. Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler bulunmakla beraber çoğunluğun tercih ettiği rivayete göre 74 (693) yılında seksen yaşlarında burada vefat etti (vefatı ve yaşıyla ilgili farklı görüşler için bk. Hikmet Beşîr Yâsîn, s. 45-47).

Seleme b. Ekva', Resûl-i Ekrem'den başka Hz. Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Talha b. Ubeydullah'tan rivayette bulunmuştur. Bazı kaynaklarda onun Hz. Peygamber'den yetmiş yedi hadis naklettiği belirtilmekteyse de son dönemde yapılan bir araştırmada rivayetlerinin sadece *Kütüb-i Sitteler* ile Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde bir kısmı mükerrer olmak üzere 174'e ulaştığı görülmektedir. Otuz dokuzu sülâsiyyâtın olan bu rivayetlerin on altısı Buhârî ve Müslim tarafından ittifakla rivayet edilmiştir (a.g.e., s. 44-45, 51 vd., 389). Başlıca râvileri oğlu İyâs, hizmetlisi Yezîd b. Ebû Ubeyd, Abdurrahman b. Abdullah b. Kâ'b b. Mâlik, Ebû Seleme b. Abdurrahman, Hasan b. Muhammed b. Hanefiyye, Zeyd b. Eslem, Yezîd b. Husayfe ve Mûsâ b. İbrâhîm b. Abdurrahman el-Mahzûmî gibi tâbîilerdir. Hikmet Beşîr Yâsîn, *Merviyâtü's-şahâbî Seleme b. el-Ekva' fi'l-Kütüb-i-sitteler ve Muvatta'i Mâlik ve Müsnedi Ahmed* adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlamış (1402/1982, Ümmülkurâ Üniversitesi Şeriat Fa-

kültesi), daha sonra bunu yayımlamıştır (Cidde 1404/1984).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, IV, 45-55; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, IV, 305-308; Halife b. Hayât, *et-Târîh* (nşr. Ekrem Ziyâ el-Ömerî), Riyad 1405/1985, s. 271; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, IV, 69; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 323; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (nşr. Hamîd Abdülmeccid es-Selefi), Beyrut 1405/1985, VII, 5-37; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 87-89; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), II, 271-272; Mizzî, *Tehtizü'l-Kemâl*, XI, 301-302; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, III, 326-331; İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 66-67; Hikmet Beşîr Yâsîn, *Merviyâtü's-şahâbî Seleme b. el-Ekva' fi'l-Kütüb-i-sitteler ve Muvatta'i Mâlik ve Müsnedi Ahmed*, Cidde 1404/1984; Hüseyin Algül, "Gâbe Gazvesi", *DİA*, XIII, 267-268.

HASAN CİRİT

SELEME b. HİŞÂM

(سلمة بن هشام)

Ebû Hâşim Seleme b. Hişâm b. el-Mugîre el-Mahzûmî el-Kureşî (ö. 14/635)

Sahâbî.

Kureyş'in en itibarlı kollarından Benî Mahzûm'a mensuptur. Ebû Cehil'in ve Mekke'nin fethi esnasında müslüman olan Hâris b. Hişâm'ın kardeşi, Hâlid b. Velîd'in amcasının oğludur. Annesi şair sahâbilerden ve ilk müslümanlardan Dubâa bint Âmir'dir. Mekke döneminde İslâmîyet'i kabul eden Seleme ilk müslümanların pek çoğu gibi müşriklerden işkence gördü ve Habeşistan'a hicret etmek zorunda kaldı. İleri gelen müşriklerden bir kısmının müslüman olduğuna dair yayılan asılsız haberler üzerine bir grup arkadaşıyla birlikte Mekke'ye döndü. Medine'ye hicret etmek istediğinde kendisine izin verilmediği gibi Ebû Cehil tarafından hapsedildi, aç ve susuz bırakıldı (İbn Sa'd, IV, 130-131). Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettikten sonra Mekke'de kalan Seleme ve onun durumundaki diğer müslümanlar için çok üzüldü ve uzun süre sabah namazlarında rükûdan kalktıktan sonra kunut yaparak, "Allahım! Velîd b. Velîd, Seleme b. Hişâm, Ayyâş b. Ebû Rebîa ve Mekke'deki diğer güçsüzleri kâfirlerin elinden kurtar" diye dua etti (Buhârî, "Ezân", 128, "Cihâd", 98, "Da'avât", 58; Müslim, "Mesâcid", 294-295). Bir müddet sonra Velîd b. Velîd hapisten kurtulup Medine'ye gitti. Resûl-i Ekrem, Ayyâş ile Seleme'nin işkence altında olduklarını öğrenince onu tekrar Mekke'ye göndererek birlikte kaçmalarını emretti. Müslümanlar Umretü'l-kazâ'dan dönerken Seleme ve arkadaşları da Mekke'den kaçarak onlara yetişti. Müşrikler, Hâlid b. Ve-